

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 7 Φεβρουαρίου 2024 με την εξής σύνθεση: Βασιλική Καραδήμα Πρόεδρος, Μαργαρίτα Κανάβα Εισηγήτρια και Μαρία Μανδράκη Μέλη.

Για να εξετάσει την από 30.12.2023 με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 8/2.01.2024 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «προσφεύγων»), που εδρεύει στην «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα

Κατά της «...» (εφεξής ο «αναθέτων φορέας»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά της υπ' αριθμ. 422/21.12.2024 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου, περί έγκρισης του υπ' αριθμ. 2/18.12.2023 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, αναφορικά με την αποδοχή των εξηγήσεων και την ανακήρυξη προσωρινού αναδόχου (εφεξής η «προσβαλλόμενη») και

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα «...» (εφεξής ο «παρεμβαίνων»), που κατοικοεδρεύει στην «...».

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το σκέλος που κρίθηκαν αποδεκτές οι προσφορές του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» και ανακηρύχθηκε ο παρεμβαίνων προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού.

Με την παρέμβασή του ο παρεμβαίνων επιδιώκει την απόρριψη της προσφυγής και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης κατά το σκέλος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

Αριθμός απόφασης: 364/2024

1. Επειδή, για την άσκηση της πρώτης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 6.500 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό «...» την από 29.12.2023 πληρωμή στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης, σχετικά με την οποία ασκείται η πρώτη προδικαστική προσφυγή, ήτοι 1.300.000,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Επειδή, με την από «...» Διακήρυξη, ο αναθέτων φορέας προκήρυξε δημόσιο ανοικτό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου για το έργο «...», με κριτήριο κατακύρωσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει τιμής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., ο οποίος αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 6.09.2023 με Α.Δ.Α.Μ. «...» καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό «...». Ως εκ τούτου, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε ο αναθέτων φορέας ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

3. Επειδή, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή κατατέθηκε στις 30.12.2023 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 22.12.2023 και εν γένει παραδεκτά.

4. Επειδή, ο παρεμβαίνων κατέθεσε μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 11.01.2024 ήτοι εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η υπό κρίση προσφυγή κοινοποιήθηκε από τον αναθέτοντα φορέα την 3.01.2024 την παρέμβασή του επί αυτών, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς η προσφορά του

Αριθμός απόφασης: 364/2024

έχει κριθεί αποδεκτή και έχει ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού.

5. Επειδή, ο προσφεύγων στις 22.01.2024, ήτοι εμπροθέσμως, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, ως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το ν. 4782/2021, δοθέντος ότι οι απόψεις του αναθέτοντος φορέα επί της προσφυγής κοινοποιήθηκαν στις 15.01.2024, υπέβαλε μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού υπόμνημα επί των απόψεων και της παρέμβασης, το οποία και λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο.

6. Επειδή, στο υπό κρίση διαγωνισμό έλαβαν μέρος εννέα οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων, ο παρεμβαίνων και ο οικονομικός φορέας «...». Με την υπ' αριθμ. 317/2023 απόφαση του αναθέτοντος φορέα κλήθηκαν ο παρεμβαίνων, ως πρώτος σε σειρά μειοδοσίας και ο οικονομικός φορέας «...», ως δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας, να αιτιολογήσουν τις προσφορές τους, οι οποίες κρίθηκαν ασυνήθιστα χαμηλές με βάση το τεκμήριο του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Με την προσβαλλόμενη απόφαση κρίθηκαν αποδεκτές οι εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» και ανακηρύχθηκε ο παρεμβαίνων προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού.

7. Επειδή, ο προσφεύγων, ως προσφέρων του εν θέματι διαγωνισμού, του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχτηκε τρίτος σε σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενος, κατά το μέρος που αφορά στην αποδοχή των προσφορών του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...», ερειδόμενο στη ζημία του από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτων στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη των προσφορών τους, επιδιώκοντας ευλόγως να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

8. Επειδή, το άρθρο 156 του ν. 4412/2016" Δημόσιες Συμβάσεις Έργων Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 214/25/ΕΕ) (ΦΕΚ Α' 200/24.10.16) ορίζει ότι: «...3. *Επουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης μπορούν να γίνουν ως εξής: α) Μπορεί να συμφωνηθεί*

Αριθμός απόφασης: 364/2024

τροποποίηση της σύμβασης συνολικού ύψους που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του άρθρου 5 και μέχρι του ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς να ελέγχονται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 132, περί τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, καθώς και των περ. β' και γ' της παρ. 1 του παρόντος. Η τροποποίηση γίνεται με την διαδικασία της περ. ε' της παρ. 1 και της παρ. 2 του παρόντος. Η τροποποίηση αυτή δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης [...]

9. Επειδή, το άρθρο 281 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών [...] 2. Τα έγγραφα της σύμβασης...περιέχουν ιδίως : [...]α) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης...ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς, κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.λπ.),...».

10. Επειδή, το άρθρο 287 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «Στα έγγραφα της σύμβασης ο αναθέτων φορέας ζητά από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.». Κατά πάγια δε νομολογία, η ανάθεση της εκτέλεσης τμήματος της σύμβασης σε τρίτους, ήτοι σε οικονομικούς φορείς μη συνδεδεμένους με την αναθέτουσα αρχή/αναθέτοντα φορέα με νομικό δεσμό, αποτελεί ανάθεση τμήματος της σύμβασης υπό μορφή υπεργολαβίας, ανεξαρτήτως της ειδικότερης νομικής φύσης και μορφής της σχέσης, βάσει της οποίας θα αναλάβουν αυτοί έναντι του αναδόχου την εκτέλεση των σχετικών εργασιών (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 205/2021, 170/2020, 196/2006) Συνεπώς, τα τρία καταρχήν διακριτικά γνωρίσματα της υπεργολαβίας είναι πρώτον, η ιδιότητα του υπεργολάβου ως τρίτου έναντι του αναδόχου/προσφέροντος για τη δε ιδιότητα

Αριθμός απόφασης: 364/2024

του “τρίτου” στην περίπτωση νομικών προσώπων, αρκεί η αυτοτελής νομική προσωπικότητα ασχέτως δεσμών ή διαχειριστικής ή νομικής εξάρτησης του τρίτου με τον ανάδοχο (Δ.Ε.Κ. της 14.4.1994, C-389/92, Ballast Nedam Groep I, Συλλογή 1994, σ. I1289, σκέψεις 15-18 και της 18.12.1997, C-5/97, Ballast Nedam Groep II, Συλλογή 1997, σ. I-7549, σκέψεις 12, 13). Δεύτερον, η εκτέλεση από τον υπεργολάβο μέρους του συμβατικού αντικείμενου και επομένως δεν νοείται “υπεργολαβία” για αντικείμενο που δεν υπάγεται στο φυσικό αντικείμενο της διαδικασίας, όπως ορίζεται συγκεκριμένα από την ανά περίπτωση διακήρυξη (ΣΤΕ 196/2006, 199/2008, 1190/2009). Τρίτον, η ανυπαρξία συμβατικής σχέσης μεταξύ τρίτου και αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα, αφού προκύπτει ένα σχήμα τριών αυτοτελών μεταξύ τους διμερών και σχέσεων και διμερώς σχετικών ενοχών, όπου ο υπεργολάβος συνδέεται συμβατικά μόνο με τον ανάδοχο, εκτελεί δε τις εργασίες του στο πλαίσιο των δικών του συμβατικών υποχρεώσεων έναντι του ίδιου του αναδόχου (και όχι έναντι της αναθέτουσας), ο ανάδοχος ευθύνεται ο ίδιος έναντι της αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα και για ό,τι εκτελεί ο υπεργολάβος, οι δε υποχρεώσεις του αναδόχου έναντι του υπεργολάβου διέπουν καταρχήν τις μεταξύ τους σχέσεις.

11. Επειδή, το άρθρο 308 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Προς το σκοπό εφαρμογής του άρθρου 305, αν οι αναθέτοντες φορείς αναφέρονται στα κριτήρια αποκλεισμού ή επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι, εφαρμόζονται τα άρθρα 79, 80, και 81....». Στο δε άρθρο 79 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι : «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: [...] β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες

Αριθμός απόφασης: 364/2024

σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών[...]. Ως δε έχει κριθεί, το τμήμα της σύμβασης που ανατίθεται υπεργολαβικώς πρέπει να προσδιορίζεται, κατά την υποβολή της προσφοράς, αναλυτικά και σε ποσοστό επί τοις εκατό, παράλειψη δε δήλωσης υπεργολαβίας στο ΕΕΕΣ συνιστά ουσιώδη παράλειψη κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ και όχι απλώς ελλιπή ή λανθασμένη συμπλήρωση αυτού, με συνέπεια να μη συντρέχει νόμιμος λόγος πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής προς συμπλήρωση του ΕΕΕΣ, δεδομένου ότι μια τέτοια συμπλήρωση θα συνιστούσε ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς (Βλ. ΔΕφΑθηνων 1486/2023).

12. Επειδή, το άρθρο 313 του ν. 4412/2016, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4782/2021 και ισχύει, ορίζει ότι : « 1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης του αναθέτοντος φορέα, την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά. Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση του αναθέτοντα φορέα εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παρ.1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων, για την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή για την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης συμβάσεων, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 336 περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα. 3. Ο αναθέτων φορέας

Αριθμός απόφασης: 364/2024

αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτοντες φορείς απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 253 περί αρχών που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης σύναψης συμβάσεων. 6α. Στις συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Ο αναθέτων φορέας δύναται να κρίνει ότι ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές τεκμαίρονται και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη την διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.[...]. Σύμφωνα δε με την αιτιολογική έκθεση του ως άνω άρθρου «Καθορίζεται ένα συνδυασμένο όριο έκπτωσης άνω του οποίου ο οικονομικός φορέας υποχρεούται μετά από πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής να υποβάλλει έγγραφες εξηγήσεις, τυχόν δε άρνησή του επάγεται την κήρυξη της προσφοράς του ως απαράδεκτης και καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Τα δε οικονομικά στοιχεία των εξηγήσεων που παραθέτει ο οικονομικός φορέας προς την αναθέτουσα αρχή αποτελούν δεσμευτική συμφωνία και τα εν λόγω στοιχεία δεν δύνανται να μεταβληθούν σε μεταγενέστερο χρόνο». Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι, υπό το νέο νομικό πλαίσιο, θεσπίζεται το τεκμήριο της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, το οποίο είναι μαχητό και άρα η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας έχει δέσμια αρμοδιότητα να καλέσει τον οικονομικό φορέα, για την προσφορά του οποίου συντρέχει «καταρχάς» το εν λόγω τεκμήριο, προκειμένου να δώσει

Αριθμός απόφασης: 364/2024

εξηγήσεις επί της προσφοράς του και, έτσι, να του δώσει τη δυνατότητα να ανατρέψει το σε βάρος του συντρέχον τεκμήριο. Εφαρμόζονται δε και σε αυτήν την περίπτωση κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 88/313 του ν. 4412/2016 σχετικά με την παροχή εξηγήσεων από τους οικονομικούς φορείς και την αξιολόγηση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς (βλ. και ΣΤΕ 1555/2022). Ως εκ τούτου, για την τεκμηρίωση της προσφερόμενης τιμής, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο, και – ενδεικτικώς, αλλά όχι αποκλειστικώς – με αναφορά στα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 την σοβαρότητα και την φερεγγυότητα των προσφορών τους σε σχέση με την συγκεκριμένη υπό ανάθεση σύμβαση (βλ. ΔΕΕ C–568/13, 18.12.2014, Azienda Ospedaliero-Universitaria di Careggi-Firenze EU:C:2014:2466, σκ. 50, C-599/10, 29.03.2021, AE SAG ELV Slovensko κ.λπ., EU:C:2012:191, σκέψεις 29 και 30). Και ναι μεν τα στοιχεία του άρθρου 88/313 παρ. 2 του ν. 4412/2016 αναφέρονται ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, τούτο όμως, δεν σημαίνει ότι οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να τεκμηριώσουν την προσφερόμενη τιμή με στοιχεία κρίσιμα σε σχέση με την συγκεκριμένη σύμβαση, και όχι με την εν γένει επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή με προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες (ΔΕφΑθ 120/2020). Περαιτέρω, ως έχει κριθεί νομολογιακά, η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας οφείλει, σε περίπτωση που διαπιστώσει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία και οι εκτιμήσεις του συμμετέχοντος δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ή κλονίζονται σοβαρά, να απορρίψει την προσφορά (ΣΤΕ 2745/2019 και απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27.11.2001, C-285/99 και C-286/99, Lombardini και Mantovani, σκέψεις 82 και 83). Η αξιολόγηση της αναθέτουσας αρχής/αναθέτων φορέας προφανώς πρέπει να λαμβάνει τα ανά περίπτωση προκύπτοντα στοιχεία ενώ δεν είναι δεσμευτικές οι όποιες γενικές κρίσεις π.χ. περί συνήθους ποσοστού έκπτωσης, περί αντίστοιχων πρότερων συμβάσεων της ίδιας αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα σε ίδιο αντικείμενο, περί επιχειρηματικής απόφασης επέκτασης δραστηριοτήτων ή απόκτησης εμπειρίας κλπ.

13. Επειδή, στους κρίσιμους για την εξέταση της υπό κρίση προσφυγής όρους της διακήρυξης προβλέπεται ότι : «[...] 2.1. Τα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό, είναι τα ακόλουθα : α) η παρούσα διακήρυξη, β) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)[...] ε) το τιμολόγιο δημοπράτησης, στ) το τεύχος Συγγραφής Υποχρεώσεων (Γενική και Ειδική), [...]4.1 [...] η) [...] Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. [...] Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. [...] Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016 Η αποδοχή ή απόρριψη των εξηγήσεων των οικονομικών φορέων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο ως άνω πρακτικό, ενσωματώνεται στην απόφαση της επόμενης περίπτωσης (θ).[...] 11.1 Προϋπολογισμός Δημοπράτησης του έργου (εκτιμώμενη αξία της σύμβασης) Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου ανέρχεται σε 76 1.300.000,00 Ευρώ και αναλύεται σε: Δαπάνη Εργασιών 917.505,00€ Γενικά έξοδα και Όφελος εργολάβου (Γ.Ε.+Ο.Ε.) 165.150,90€ Απρόβλεπτα (ποσοστού 15% επί της δαπάνης εργασιών και του κονδυλίου Γ.Ε.+Ο.Ε.) 162.398,39€, που αναλώνονται σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 156 παρ. 3.(α) του ν.

Αριθμός απόφασης: 364/2024

4412/2016. [...]Άρθρο 12: Προθεσμία εκτέλεσης του έργου Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου, ορίζεται σε τριάντα έξι (36) μήνες από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης [...]Άρθρο 23: [...]Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας δηλώνει στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) την πρόθεσή του για ανάθεση υπεργολαβίας, υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ του υπεργολάβου.[...] Άρθρο 25: Υπεργολαβία 25.1 Ο προσφέρων οικονομικός φορέας αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει. 25.4 Η αναθέτουσα αρχή: α) ελέγχει, σε κάθε περίπτωση, την επαγγελματική καταλληλότητα του υπεργολάβου, κατά την έννοια του άρθρου 22.Β (άρθρα 58 και 75 παρ. 1 περ. α' και 2 ν. 4412/2016), να εκτελέσει το προς ανάθεση τμήμα,...ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ [...] 1.11. Τεχνική Διεύθυνση και προσωπικό του Αναδόχου Με την έναρξη κατασκευής του έργου ο Ανάδοχος οφείλει να ορίσει Προϊστάμενο / Διευθυντή εργοταξίου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4.3. Διεύθυνση έργου από τον Ανάδοχο, της παρούσας ΣΥ. Ο Προϊστάμενος θα είναι Διπλωματούχος Μηχανικός Ανώτατης Σχολής με εμπειρία στην κατασκευή και διοίκηση αναλόγου μεγέθους και κατηγορίας έργων και ο ορισμός του θα γίνει μόνο εφόσον τα προσόντα του είναι της απολύτου εγκρίσεως της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Ο Προϊστάμενος θα είναι αποκλειστικής απασχόλησης για το υπόψη έργο, θα διευθύνει τις εργασίες κατασκευής του έργου και θα είναι πλήρως εξουσιοδοτημένος από τον Ανάδοχο να τον εκπροσωπεί σε όλα τα σχετικά με την εκτέλεση του έργου θέματα [...] 4.3. Διεύθυνση έργου από τον Ανάδοχο Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Άρθρο 139 του Ν. 4412/16, σχετικά με το προσωπικό του Αναδόχου, ισχύουν και τα ακόλουθα: (1) Το αργότερο σε τριάντα (30) ημερολογιακές μέρες από την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής του έργου, θα αναλάβει τα καθήκοντά του ο Προϊστάμενος / Διευθυντής του εργοταξιακού γραφείου για λογαριασμό του Αναδόχου. Ο Προϊστάμενος θα είναι Μηχανικός Ανώτατης Σχολής με εμπειρία στην κατασκευή και διοίκηση αναλόγου μεγέθους και κατηγορίας έργων, δηλαδή σημαντικών υδραυλικών έργων σε αστικές περιοχές και εγκατάστασης

Αριθμός απόφασης: 364/2024

ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού σε δίκτυα ύδρευσης.(2) Επιπρόσθετα για τη Διεύθυνση του έργου θα υπάρχει το πρόσθετο δυναμικό που καθορίζεται στην παρ. 8.5. της παρούσας Σ.Υ [...]5.1.2. Εκπόνηση μελετών και λήψη στοιχείων από τον Ανάδοχο, η αμοιβή των οποίων εμπεριέχεται ανηγμένα στις τιμές της προσφοράς [...] (2) Όμως, ο Ανάδοχος υποχρεούται να εκπονήσει όλες τις επί μέρους μελέτες και έρευνες, που είναι τυχόν αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων, όπως ορίζεται στην παρούσα ΣΥ και τα λοιπά συμβατικά τεύχη. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά: • αποτύπωση της μορφής του φυσικού εδάφους και των υφιστάμενων δικτύων, • σύνταξη και ενημέρωση του χρονοδιαγράμματος, αδειοδοτήσεις, κτλ., • σύνταξη και ενημέρωση προγράμματος διασφάλισης ποιότητας, ΣΑΥ και ΦΑΥ, • εκπόνηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για λατομεία, δανειοθαλάμους, χώρους απόθεσης κτλ. που τυχόν θα απαιτηθούν. (3) Οι ως άνω μελέτες ή/ και έρευνες θα εκπονηθούν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τα οριζόμενα στη Διακήρυξη, από Μελετητές, που θα διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα. [...]6.1.1. Προσωρινές εγκαταστάσεις (1) Όλες οι απαιτούμενες προσωρινές εγκαταστάσεις (υπόστεγα αποθήκευσης, θάλαμοι διαμονής, εργαστήρια, γραφεία, κτλ.), για την εκτέλεση των εργασιών της εργολαβίας, θα ανεγερθούν με μέριμνα, δαπάνη και ευθύνη του Αναδόχου σε θέσεις επιτρεπόμενες από την Υπηρεσία και τις λοιπές αρμόδιες Αρχές. Ο Ανάδοχος υποχρεούται, να προβεί έγκαιρα στην κατάληψη και διευθέτηση του εργοταξιακού χώρου, ειδοποιώντας γι' αυτό την Υπηρεσία, η οποία θα εκδώσει και σχετική έγκριση [...] 5Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων, ο Ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την εξεύρεση όλων των χώρων που θα χρησιμοποιήσει για τις κάθε φύσης εγκαταστάσεις του, όπως: - εργοταξιακών γραφείων και χώρων στάθμευσης οχημάτων - εργοταξιακού εργαστηρίου - χώρων διαμονής προσωπικού - αποθήκευσης των κάθε είδους υλικών - παραγωγής σκυροδέματος - παραγωγής, ανάπτυξης και φορτοεκφόρτωσης προκατασκευασμένων στοιχείων - παραγωγής ασφαλτοσκυροδέματος - προετοιμασίας υλικών για την ενσωμάτωσή τους στην κατασκευή - προσωρινής εναπόθεσης κάθε φύσης αντικειμένων - συνεργείων συντήρησης μηχανικού του εξοπλισμού- χώρων

Αριθμός απόφασης: 364/2024

στάθμευσης μηχανικού του εξοπλισμού κτλ.(6) Όλες οι δαπάνες για ενοικίαση ή/και αγορά τέτοιων χώρων βαρύνουν τον Ανάδοχο και είναι συμπεριλαμβάνονται στην οικονομική του προσφορά. [...]8.5. Προσωπικό Αναδόχου[...] (2) Ειδικότερα ο Ανάδοχος εκτός από το διορισμό του Προϊστάμενου / Διευθυντή του εργοταξιακού γραφείου και του αναπληρωτή του (παρ. 4.3. της παρούσας ΣΥ), υποχρεούται να στελεχώσει μόνιμα τις εργοταξιακές του λειτουργίες με ειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό, αναγκαίο επί τόπου του έργου για την επαρκή καθοδήγηση, παρακολούθηση και εκτέλεση του έργου. Στο ανωτέρω προσωπικό, από το οποίο θα πρέπει να καλύπτονται και οι αρμοδιότητες υπεύθυνου χρονικού προγραμματισμού και ελέγχου της προόδου του έργου, υπεύθυνου ποιότητας έργου και υπεύθυνου υγιεινής και ασφάλειας, θα περιλαμβάνονται απαραίτητα, κατ'ελάχιστον οι ακόλουθοι: i. Ένας Μηχανικός Α.Ε.Ι. με εμπειρία στη κατασκευή παρομοίων έργων. Ο Μηχανικός αυτός μπορεί να είναι ο Προϊστάμενος/ Διευθυντής της παρ. 4.3. της παρούσας ΣΥ. ii. Έναν τουλάχιστον αδειούχο υδραυλικό τεχνίτη για την εγκατάσταση των σωλήνων και των εξαρτημάτων και έναν τουλάχιστον πιστοποιημένο από την «...» συγκολλητή σωλήνων και εξαρτημάτων πολυαιθυλενίου, για κάθε συνεργείο του Αναδόχου ή έναν τουλάχιστον τεχνίτη, ο οποίος να έχει τις προαναφερθείσες πιστοποιήσεις [...]9.2. Τοπογραφικά στοιχεία και έλεγχοι – χαράξεις – τοπογραφικά διαγράμματα (1) Ο Ανάδοχος θα πραγματοποιήσει πλήρη τοπογραφική αποτύπωση του χώρων, στους οποίους θα αναπτυχθούν τα έργα, καθώς επίσης και των υπάρχουσών εγκαταστάσεων και υπόγειων ή υπέργειων δικτύων.[...]ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ 1. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ [...]1.2 Οι τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προσαυξάνονται κατά το ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Οφέλους του Αναδόχου (Ο.Ε.), στο οποίο περιλαμβάνονται οι πάσης φύσεως δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένες εργασίες αλλά αφορούν συνολικά το κόστος του έργου όπως, κρατήσεις ή υποχρεώσεις αυτού, όπως δαπάνες διοίκησης και επίβλεψης του Έργου, σήμανσης εργοταξίων, φόροι, δασμοί, ασφάλιστρα, τόκοι κεφαλαίων κίνησης, προμήθειες εγγυητικών επιστολών, έξοδα λειτουργίας γραφείων κ.λπ., τα επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως καθώς και το προσδοκώμενο

Αριθμός απόφασης: 364/2024

κέρδος από την εκτέλεση των εργασιών. Το ως άνω ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε., ανέρχεται σε δέκα οκτώ τοις εκατό (18%) του προϋπολογισμού των εργασιών, όπως αυτός προκύπτει βάσει των τιμών του Τιμολογίου Προσφοράς του αναδόχου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, και διακρίνεται σε: (α) Σταθερά έξοδα, δηλαδή άπαξ αναλαμβανόμενα κατά τη διάρκεια της σύμβασης, τα οποία περιλαμβάνουν τις δαπάνες: (1) Εξασφάλισης και διαρρύθμισης εργοταξιακών χώρων, για την ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων π.χ. γραφείων, εργαστηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (2) Ανέγερσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (3) Περιφραγής ή/και διατάξεων επιτήρησης εργοταξιακών εγκαταστάσεων και χώρων εκτέλεσης εργασιών εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (4) Εξοπλισμού κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων για τη διασφάλιση λειτουργικής ετοιμότητας, εξασφάλισης ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης, καθώς και λοιπών απαιτούμενων ευκολιών, σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης. (5) Απομάκρυνσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων μετά την περαίωση του έργου, καθώς και οι δαπάνες αποκατάστασης των χώρων κατά τρόπο αποδεκτό και σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς Όρους. (6) Κινητοποίησης (εισκόμισης στο εργοτάξιο) του απαιτούμενου εξοπλισμού γενικής χρήσης (π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού), όπως προβλέπεται στο χρονοδιάγραμμα του έργου και αποκινητοποίησης με το πέρας του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης. (7) Οι δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου και τυχόν συμπληρώσεις τροποποιήσεις, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος. (8) Οι δαπάνες συμπλήρωσης των ΣΑΥ/ΦΑΥ (Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας/Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. (9) Για φόρους. (10) Για εγγυητικές. (11) Ασφάλισης του έργου. (12) Προσυμβατικού σταδίου. (13) Διάθεσης μέσω ατομικής προστασίας. (14) Για επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως (π.χ. εξεύρεσης χώρων γραφείων και λοιπών εγκαταστάσεων, χρηματοοικονομικών εξόδων, απαιτήσεως για μελέτες που

Αριθμός απόφασης: 364/2024

μπορεί να προκύψουν κατά την πορεία των εργασιών, εκτεταμένες διαφωνίες και απαίτηση ισχυρής νομικής υποστήριξης, απαιτήσεις για μέτρα προστασίας από μη ληφθείσες υπόψη ακραίες επιτόπου συνθήκες, κλοπές μη καλυπτόμενες από ασφάλιση). (β) Χρονικώς συνηρημένα έξοδα, δηλαδή εξαρτώμενα από τη χρονική διάρκεια της σύμβασης, τα οποία περιλαμβάνουν τις δαπάνες: (1) Χρήσεως - λειτουργίας των εργοταξιακών εγκαταστάσεων και ευκολιών (περιλαμβάνει τη χρήση των εγκαταστάσεων και χώρων καθαρών σύμφωνα με τις προβλέψεις των εγκεκριμένων Περιβαλλοντικών Όρων) (2) Προσωπικού γενικής επιστάσεως και διοίκησης του Αναδόχου και υπό την προϋπόθεση μόνιμης και αποκλειστικής απασχόλησης στο έργο (σε περίπτωση μη μόνιμης και αποκλειστικής απασχόλησης θα λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος απασχόλησης και η διαθεσιμότητα στο έργο). Ανηγμένες περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για προβλεπόμενες νόμιμες αποζημιώσεις. Το επιστημονικό προσωπικό και οι επιστάτες, με εξειδικευμένο αντικείμενο (π.χ. χωματουργικά, τεχνικά, ασφαλικά) δεν περιλαμβάνονται. (3) Νομικής υποστήριξης (4) Εξωτερικών τεχνικών συμβούλων με ad hoc μετάκληση (5) Για την εκτέλεση των καθηκόντων της παραπάνω κατηγορίας προσωπικού π.χ. χρήση αυτοκινήτων (6) Λειτουργίας μηχανημάτων γενικής χρήσης π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού (7) Μετρήσεων γενικών δεικτών και παραμέτρων που προβλέπονται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους και λήψη μέτρων για συμμόρφωση προς αυτούς (8) Συντήρησης του έργου για τον προβλεπόμενο χρόνο (9) Τόκοι κεφαλαίων κίνησης και γενικότερα χρηματοοικονομικό κόστος (10) Το αναλογούν, σε σχέση με τη συμμετοχή του στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινου...Ομάδα Γ: ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΡΘΡΟ 93 Ν.2 Ωριαία αποζημίωση μεταφοράς και εργασίας φορτηγού αυτοκινήτου ή μηχανήματος (Κωδικός αναθεώρησης ΟΔΟ 1123Α) Οι τιμές του παρόντος άρθρου αναφέρονται στην δαπάνη αποζημίωσης μεταφοράς και εργασίας μηχανήματος, φορτηγού αυτοκινήτου, και περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες για την πλήρη εκτέλεση των εργασιών, όπως αυτές αναφέρονται στην Τεχνική Έκθεση, το ποσοστό για γενικά και επισφαλή έξοδα, εργαλεία, εγκαταστάσεις, ασφάλιση μηχανήματος η αυτοκινήτου, χειριστή, οδηγού, κλπ

Αριθμός απόφασης: 364/2024

για πάσης φύσεως βάρη ή υποχρεώσεις του εργολάβου, ως και τις επιβαρύνσεις για υπερωριακή απασχόληση τις αργίες, τη νύχτα κλπ. [...] N 2.1 Για μια ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας, περιστρεφόμενου μηχανικού εκσκαφέα μέχρι 235HP, με δυνατότητα προσαρμογής υδραυλικής σφύρας σε οποιαδήποτε απόσταση εντός των ορίων του «...» ανεξάρτητα από την ώρα του εικοσιτετραώρου με όλες τις απαραίτητες δαπάνες (οδηγού, χειριστού, καυσίμων κλπ) Τιμή ανά μία (1) ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας Αριθμητικώς: ΕΥΡΩ 30,00 [...] N 2.2 Για μια ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας προωθητήρα 215 HP, σε οποιαδήποτε απόσταση εντός των ορίων του «...», ανεξάρτητα από την ώρα του εικοσιτετραώρου με όλες τις απαραίτητες δαπάνες (οδηγού, χειριστή, καυσίμων κλπ.). Τιμή ανά μία (1) ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας Αριθμητικώς: ΕΥΡΩ 48,00 [...]N 2.3 Για μια ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας φορτωτή 235 HP, σε οποιαδήποτε απόσταση εντός των ορίων του «...», ανεξάρτητα από την ώρα του εικοσιτετραώρου με όλες τις απαραίτητες δαπάνες (οδηγού, χειριστή, καυσίμων κλπ.). Τιμή ανά μία (1) ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας Αριθμητικώς: ΕΥΡΩ 32,00 N 2.4 Για μια ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας φορτηγού αυτοκινήτου έως 20 τόνων σε οποιαδήποτε απόσταση εντός των ορίων του «...», ανεξάρτητα από την ώρα του εικοσιτετραώρου με όλες τις απαραίτητες δαπάνες (οδηγού, καυσίμων κλπ.). Τιμή ανά μία (1) ώρα μετάβασης ή πραγματικής εργασίας Αριθμητικώς: ΕΥΡΩ 13,00 N 2.5 Για μια ώρα μετάβασης η πραγματικής εργασίας γερανοφόρου οχήματος ανυψωτικής ικανότητας 20 τόνων και ακτίνας 30μ, η μηχανικού εκσκαφέα με μακριά μπούμα (ειδικά διαμορφωμένου), σε οποιαδήποτε απόσταση εντός των ορίων του «...», ανεξάρτητα από τη ώρα του εικοσιτετραώρου με όλες τις απαραίτητες δαπάνες (οδηγού, χειριστή, καυσίμων κλπ). Τιμή ανά μία (1)ώρα μετάβασης η πραγματικής εργασίας Αριθμητικώς: Ευρώ 48.0...». Κατά δε τα παγίως γινόμενα δεκτά από τη νομολογία, τα τεύχη του διαγωνισμού του διαγωνισμού δεσμεύουν τόσο τον αναθέτοντα φορέα, ο οποίος διενεργεί αυτόν, όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) των τευχών, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων.

Αριθμός απόφασης: 364/2024

Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου των τευχών του διαγωνισμού, κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία. Επομένως, ο αναθέτων φορέας θεσπίζοντας τους όρους των τευχών του διαγωνισμού αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένος να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους των τευχών του διαγωνισμού και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

14. Επειδή, ο προσφεύγων με τον πρώτο λόγο της προσφυγής του ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκαν αποδεκτές οι εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος. Και τούτο διότι ,η προσφορά του είναι ζημιογόνος καθώς έχει δηλώσει κέρδος 30.171,28 ευρώ, αν και οι αποδοχές του Προισταμένου μηχανικού και τεχνίτη υδραυλικού που απαιτούνται από τη Συγγραφή Υποχρεώσεων για την εκτέλεση της σύμβασης συνεπάγονται μισθολογικό κόστος για 36 μήνες που ανέρχεται τουλάχιστον στο ποσό 99.952,96 ευρώ, ενώ ο παρεμβαίνων δεν επικαλείται ότι θα εκτελέσει ο ίδιος τα καθήκοντα του Μηχανικού – Προϊσταμένου του εργοταξιακού γραφείου, ούτε θα μπορούσε άλλωστε να αναλάβει την εκτέλεση των εν λόγω καθηκόντων και δεν αναφέρει οτιδήποτε σχετικά με τον έμπειρο και πιστοποιημένο τεχνίτη υδραυλικό, ο οποίος, επίσης, θα πρέπει να απασχολείται μονίμως επί τόπου του έργου. Περαιτέρω, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα που θα εισπράξει ο παρεμβαίνων ανέρχεται σε 705.267,53 ευρώ και άρα η κοστολογική επιβάρυνση που προκύπτει από την παρακράτηση φόρου εργολάβων ποσοστού 3% επί του εργολαβικού ανταλλάγματος αντιστοιχεί σε 21.158,03 ευρώ, ωστόσο, ο παρεμβαίνων υποεκτίμησε την εν λόγω δαπάνη σε 9.315,10 ευρώ, υπολογίζοντας, εσφαλμένα, τον φόρο εισοδήματος που αναλογεί στο εκτιμώμενο κέρδος του, με αποτέλεσμα να προκύπτει βέβαιη κοστολογική επιβάρυνση 11.842,93 ευρώ.

15. Επειδή, στο άρθρο 2.1 της διακήρυξης ορίζεται ότι η Συγγραφή Υποχρεώσεων και το τιμολόγιο μελέτης αποτελούν έγγραφα της σύμβασης, κατά την έννοια της περ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 και άρα εντάσσονται στο κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και οι όροι τους είναι δεσμευτικοί για τον αναθέτοντα φορέα αλλά και για τους

Αριθμός απόφασης: 364/2024

διαγωνιζόμενους, εφόσον, εν προκειμένω, δεν αμφισβητήθηκαν. Ειδικότερα, εκ της συνδυαστικής εφαρμογής των άρθρων 1.11, 4.3 και 8.5 της Συγγραφής Υποχρεώσεων ρητώς και σαφώς συνάγεται ότι ο ανάδοχος απαιτείται να διαθέτει, ως ελάχιστο προσωπικό, για την εκτέλεση του έργου, αφενός μεν ένα μηχανικό ανώτατης σχολής με εμπειρία στην κατασκευή και διοίκηση αναλόγου μεγέθους και κατηγορίας έργων, ήτοι σημαντικών υδραυλικών έργων σε αστικές περιοχές και εγκατάστασης ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού σε δίκτυα ύδρευσης και αφετέρου έναν τουλάχιστον τεχνίτη με εμπειρία στην εγκατάσταση σωλήνων, εξαρτημάτων και πιστοποιημένο συγκολλητή σωλήνων και εξαρτημάτων πολυαιθυλενίου, με την επισήμανση ότι ο ως άνω μηχανικός δύναται να οριστεί Προϊστάμενος/Διευθυντής του εργοταξίου. Επομένως, δοθέντος ότι σύμφωνα με το άρθρο 12 της διακήρυξης η προθεσμία εκτέλεσης του έργου ανέρχεται σε 36 μήνες, ο διαγωνιζόμενος οφείλει, καταρχάς, να υπολογίσει στην οικονομική του προσφορά μισθολογικό κόστος για 36 μήνες αναφορικά με την απασχόληση του ως άνω ελάχιστου απαιτούμενου προσωπικού, το οποίο κόστος προδήλως δεν θα πρέπει να υπολείπεται του ελάχιστου νομίμου εργατικού κόστους, βάσει της ισχύουσας εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας για ένα μηχανικό και τεχνίτη με εμπειρία. Επίσης, στον όρο 1.2.α.9 του τιμολογίου μελέτης αναφέρεται ότι στα γενικά έξοδα που πρέπει να υπολογίσει ο συμμετέχων περιλαμβάνονται και οι φόροι, χωρίς όμως να γίνεται οιαδήποτε μνεία στην παρακράτηση φόρου εργολάβων 3% επί του εργολαβικού ανταλλάγματος, κατά το άρθρο 64 του ν. 4172/2013.

16. Επειδή, καταρχάς, βάσει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, ορθώς ο παρεμβαίνων δεν έχει υπολογίσει παρακράτηση φόρου εργολάβου 3% επί του εργολαβικού ανταλλάγματος, αλλά έχει υπολογίσει φορολογία εισοδήματος ύψους 9.315,10 ευρώ, εφόσον δεν απαιτείται ρητώς κατά το Τιμολογίο Μελέτης να υπολογιστεί ο σχετικός φόρος και ο παρεμβαίνων δεν έχει υιοθετήσει τις προβλέψεις της εγκυκλίου 9/2017, ενώ αλυσιτελώς ο προσφεύγων επικαλείται την υπ' αριθμ. 466/2023 απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ, ενόψει της αρχής της αυτοτέλειας των διαγωνισμών αλλά και διότι στην εκεί περίπτωση ο συμμετέχων είχε αιτιολογήσει την προσφορά του βάσει

Αριθμός απόφασης: 364/2024

της εγκυκλίου 9/2017. Περαιτέρω, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, στις σελίδες 36-38 της αιτιολόγησής του, ο παρεμβαίνων υπολογίζει το κόστος απασχόλησης των τεχνιτών που θα απασχοληθούν για την εκτέλεση όλων των εργασιών σύμφωνα με τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών και μάλιστα η σχετική αμοιβή έχει υπολογιστεί για τεχνίτη με εμπειρία τριετίας, όμως ουδέν αναφέρει για το μισθολογικό κόστος του απαιτούμενου μηχανικού με εμπειρία σε υδραυλικά έργα. Ενόψει δε των ρητών προβλέψεων της Συγγραφής Υποχρεώσεων ως προς την εμπειρία του μηχανικού, αλυσιτελώς ο παρεμβαίνων και ο αναθέτων φορέας ισχυρίζονται ότι εκ παραδρομής απαιτήθηκε κατάρτιση σε υδραυλικές εργασίες διότι το πραγματικό αντικείμενο των εργασιών είναι κατηγορίας οικοδομικών, όπως προκύπτει από τις διατάξεις της διακήρυξης, του τιμολογίου μελέτης και της τεχνικής έκθεσης αλλά και αβασίμως διότι το τιμολόγιο μελέτης ρητώς περιλαμβάνει πλήθος υδραυλικών εργασιών (άρθρα 84, 88-92), σε κάθε δε περίπτωση οι σχετικοί ισχυρισμοί προβάλλονται απαραδέκτως, καθώς αμφισβητείται εκ των υστέρων, το ισχύον και δεσμευτικό για όλους κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού. Ακόμη όμως και αν ήθελε θεωρηθεί ότι η ζητούμενη εμπειρία σε υδραυλικά έργου του μηχανικού έχει τεθεί εσφαλμένως στη Συγγραφή Υποχρεώσεων, ουδόλως αναιρείται το γεγονός ότι ο παρεμβαίνων ουδέν έχει συμπεριλάβει στις εξηγήσεις του για την αμοιβή του απαιτούμενου μηχανικού, πολλώ μάλλον και για το πρόσωπο που θα ασκήσει τα σχετικά καθήκοντα, απαραδέκτως δε το πρώτον με την παρέμβαση επικαλείται ότι ο ίδιος θα παρέχει τις σχετικές υπηρεσίες και άρα η σχετική μεταγενέστερη δήλωσή του δεν μπορεί να ληφθεί υπόψιν προς αιτιολόγηση της προσφοράς του, καθώς τούτο θα αποτελούσε ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων τροποποίηση αυτής. Ομοίως για τον ίδιο λόγο, αλυσιτελώς, ο παρεμβαίνων προβάλλει ότι διαθέτει αποδεδειγμένη εμπειρία και εξειδίκευση σε κατασκευή και επίβλεψη κάθε είδους εργασιών που εμπίπτουν στο αντικείμενο του υπό ανάθεση έργου, ως επίσης και ότι δεν εκτελεί κανένα έργο αυτή την περίοδο και δεν αναμένει την εκκίνηση άλλου έργου στο μέλλον και άρα μπορεί ο ίδιος να ασκεί τα καθήκοντα προϊσταμένου αποκλειστικής απασχόλησης που προβλέπει το άρθρο 4.3 της Συγγραφής Υποχρεώσεων,

Αριθμός απόφασης: 364/2024

αλλά και ότι επιτρέπεται κατά τα συμβατικά τεύχη να ασκεί ταυτόχρονα καθήκοντα προϊσταμένου, αναδόχου, εκπροσώπου του αναδόχου και μηχανικού. Το δε δικαίωμα του παρεμβαίνοντος για αντίκρουση των ισχυρισμών της προδικαστικής προσφυγής προδήλως δεν συνεπάγεται την άνευ ετέρου αποδοχή ως παραδεκτού και νόμιμου οιοδήποτε ισχυρισμού και δη εκείνων που μεταβάλλουν το περιεχόμενο της προσφοράς του. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψιν το ελάχιστον νόμιμο κατώτατο μισθό 858 ευρώ (<https://www.kepea.gr/article.php?id=2741#>) αλλά και ότι θα πρέπει να καταβληθεί αμοιβή για 36 μήνες που θα διαρκέσει η εκτέλεση του υπό ανάθεση έργου, στην οποία θα πρέπει να προστεθούν δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα, επιδόματα αδείας και ασφαλιστικές εισφορές 22,04%, προδήλως προκύπτει ότι η αμοιβή του Προισταμένου Μηχανικού που πρέπει να απασχοληθεί αποκλειστικώς στο έργο υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό των 30.171,28 ευρώ που έχει δηλώσει ο παρεμβαίνων ως κέρδος και άρα η προσφορά του, λόγω μη συμπερίληψης της σχετικής αμοιβής, καθίσταται ζημιογόνος εξ' αυτού και μόνον του λόγου. Αλυσιτελώς, ο παρεμβαίνων επικαλείται ότι η ΕΑΔΗΣΥ δεν έχει εξουσία υποκατάστασης, δεδομένου ότι ο αναθέτων φορέας έχει ήδη κρίνει την προσφορά του ως ασυνήθιστα χαμηλή βάσει του εκ του νόμου τεκμηρίου, για αυτό το λόγο άλλωστε κλήθηκε να την αιτιολογήσει, ο δε αναθέτων φορέας έχει εκ του νόμου υποχρέωση να απορρίψει ζημιογόνο προσφορά, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τον παρεμβαίνοντα τυγχάνουν απορριπτέα ως προδήλως αβάσιμα. Συνεπώς, βάσει των προεκτεθέντων, εσφαλμένως, μη νομίμως και με πλημμελή αιτιολογία ο αναθέτων φορέας έκρινε αποδεκτές τις εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος, αλλά όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του και ο πρώτος λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

17. Επειδή, ο προσφεύγων με το δεύτερο λόγο της προσφυγής του ισχυρίζεται ότι μη νομίμως ο αναθέτων φορέας έκρινε επαρκείς της εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος διότι παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις, καθώς, αν και δεν επικαλείται ότι διαθέτει εργοταξιακό χώρο στην περιοχή εκτέλεσης του έργου δεν συνυπολογίζει τις όποιες δαπάνες συνεπάγεται η εξασφάλιση των

Αριθμός απόφασης: 364/2024

εργοταξιακών χώρων, ούτε έχει υπολογίσει ότι απαιτούνται δύο, τουλάχιστον, πεπειραμένοι τεχνικοί υπάλληλοι. Επίσης, ο προσφεύγων προβάλλει ότι ο παρεμβαίνων παρέλειψε να συνυπολογίσει την οιαδήποτε δαπάνη για την εκπόνηση των μελετών που απαιτούνται από τη Συγγραφή Υποχρεώσεων. Εξάλλου, κατά τον προσφεύγοντα, ο παρεμβαίνων έδωσε γενικές, αόριστες και μη τεκμηριωμένες εξηγήσεις για τα γενικά έξοδα που αφορούν τις δαπάνες προσυμβατικού σταδίου, τα επισφαλή έξοδα, τις δαπάνες δημοσιοποίησης των στοιχείων του, τη διάθεση μέσων ατομικής προστασίας, την ασφάλιση του έργου επί 36 μήνες, την απαιτούμενη χρηματοοικονομική επάρκεια και το κόστος έδρας, ενώ δηλώνει ότι θα εκτελέσει το έργο στο σύνολό του με δικά του μέσα και προσωπικό και δεν θα χρησιμοποιηθούν υπεργολάβοι, χωρίς όμως να αναφέρει τον εξοπλισμό που διαθέτει, ιδίως όταν από το Τιμολόγιο Μελέτης απαιτούνται συγκεκριμένα μηχανήματα. Πέραν των ανωτέρω, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ο παρεμβαίνων έχει αιτιολογήσει μόνο 16 εκ των 94 εργασιών που προβλέπονται στο Τιμολόγιο Μελέτης και για όλες τις υπόλοιπες επαφίεται σε προσφορές τρίτων, τις οποίες, μάλιστα, ο ίδιος χαρακτηρίζει ως μη δεσμευτικές.

18. Επειδή, έκαστος συμμετέχων οφείλει να υπολογίσει στην οικονομική του προσφορά όλα τα γενικά έξοδα που προβλέπονται στο άρθρο 1.2 του Τιμολογίου Μελέτης και αφορούν σταθερά έξοδα, άπαξ αναλαμβανόμενα κατά τη διάρκεια της σύμβαση, και χρονικώς συνητημένα έξοδα, ήτοι εξαρτώμενα από τη χρονική διάρκεια της σύμβασης. Επίσης, κατά το άρθρο 93 του Τιμολογίου Μελέτης για την εκτέλεση της σύμβασης απαιτείται η χρήση φορτηγού αυτοκινήτου, περιστρεφόμενου μηχανικού εκσκαφέα μέχρι 235HP, με δυνατότητα προσαρμογής υδραυλικής σφύρας, προωθητήρα 215 HP, φορτωτή 235 HP, γερανοφόρου οχήματος ανυψωτικής ικανότητας 20 τόνων και ακτίνας 30μ, ή μηχανικού εκσκαφέα με μακριά μπούμα και άρα προδήλως ο συμμετέχων οφείλει στην προσφορά του να υπολογίσει το σχετικός κόστος διάθεσης αυτών είτε αφορά δικά του μηχανήματα είτε μηχανήματα τρίτων. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5.1.2 της Συγγραφής Υποχρεώσεων ο ανάδοχος πρέπει να εκπονήσει όλες τις επί μέρους μελέτες και έρευνες που είναι τυχόν αναγκαίες για την εκτέλεση των

Αριθμός απόφασης: 364/2024

έργων και άρα το σχετικό κόστος πρέπει να συνυπολογιστεί στην προσφορά, ως άλλωστε και το κόστος για τις τοπογραφικές μελέτες που απαιτούνται από το άρθρο 9.2 της Συγγραφής Υποχρεώσεων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 6.1.1 της Συγγραφής Υποχρεώσεων ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την εξεύρεση όλων των χώρων που θα χρησιμοποιήσει για τις κάθε φύσης εργοταξιακές εγκαταστάσεις του και αναλαμβάνει τις δαπάνες για ενοικίαση ή/και αγορά τέτοιων χώρων.

19. Επειδή, καταρχάς, για το κόστος του προσωπικού, κατά τα ήδη εκτεθέντα υπό σκέψη 16, ο παρεμβαίνων έχει παραλείψει να υπολογίσει το κόστος του Προισταμένου έμπειρου μηχανικού. Επίσης, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, στην αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος δεν περιλαμβάνεται οιαδήποτε μνεία για τα έξοδα εργοταξίου, τη σύνταξη μελετών και τα μηχανήματα/οχήματα που διαθέτει. Παντελώς αορίστως και αναποδείκτως ο παρεμβαίνων δηλώνει ότι διαθέτει κατάλληλους χώρους προς κάλυψη των αναγκών της εργολαβίας, αλλά και απαραδέκτως το πρώτον με την παρέμβαση, ως ομοίως για τον ίδιο λόγο τυγχάνουν απορριπτέοι ως αναπόδεικτοι, αβάσιμοι και απαράδεκτοι οι ισχυρισμοί του παρεμβαίνοντος ότι προσωπικά θα αναλάβει ανέξοδα την εκπόνηση των μελετών, καθώς και ότι δεν θα απαιτηθούν έξοδα νομικής υποστήριξης λόγω της απλότητας και του μικρού οικονομικού αντικειμένου του έργου που δεν αναμένεται να οδηγήσει σε νομικές διαμάχες. Εξάλλου, αλυσιτελώς ο παρεμβαίνων προβάλλει ότι η δαπάνη από την χρήση μηχανημάτων έχει υπολογιστεί σε κάθε επιμέρους εργασία, δοθέντος ότι ουδεμία ανάλυση της σχετικής δαπάνης έκαστου μηχανήματος περιλαμβάνεται στην αιτιολόγησή του, ήτοι δεν επεξηγείται πως προκύπτει η τιμή ώρας εργασίας του μηχανήματος/οχήματος επί τη βάση των οποίων υπολογίζει το σχετικός κόστος, ιδίως όταν δεν έχει δηλώσει ποια μηχανήματα/οχήματα ο ίδιος διαθέτει και αν. Η δε μνεία στην αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος σχετικά με «κατ' εκτίμηση» κοστολόγηση των δαπανών προσυμβατικού σταδίου, επισφαλών εξόδων, δαπανών δημοσιοποίησης των στοιχείων του έργου, ασφάλισης καθιστά τους σχετικούς υπολογισμούς προδήλως ατεκμηρίωτους, ως ομοίως αορίστως ο παρεμβαίνων έχει δηλώσει ότι απαιτούνται 900 ευρώ για τη διάθεση μέσω ατομικής προστασίας στο

Αριθμός απόφασης: 364/2024

προσωπικό του και 200 ευρώ για το κόστος έδρας. Πέραν των ανωτέρω, ο παρεμβαίνων επικαλείται ως αιτιολόγηση, για πλήθος εργασιών του Τιμολογίου μελέτης, τις προσφορές τρίτων, που μάλιστα δηλώνει ότι δεν αποτελούν υπερβολάβοι του. Εφόσον όμως οι σχετικές εργασίες θα εκτελεστούν από τον ίδιο τον παρεμβαίνοντα, ως ισχυρίζεται, δεν αρκεί η αυτούσια παράθεση των τιμών τρίτων, αλλά όφειλε να προβεί σε συγκεκριμένη αιτιολόγηση των εργασιών, με αποτέλεσμα, εν προκειμένω, ως προς αυτές να μην υφίσταται καμία εν τοις πράγμασι αιτιολόγηση και άρα να μην υπάρχει δυνατότητα αντικειμενικού ελέγχου της ορθότητας των δηλωθέντων τιμών, το οποίο επηρεάζει και την κρίση ως προς τον ασυνήθιστο ή μη χαρακτήρα και της συνολικής οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος. Ενόψει δε των ως άνω ουσιωδών σφαλμάτων, ελλείψεων και παραλείψεων της αιτιολόγησης του παρεμβαίνοντος, αλυσιτελώς αλλά και απαραδέκτως ο παρεμβαίνων προβάλλει πλημμέλειες της κλήσης για εξηγήσεις του αναθέτοντος φορέα, σε κάθε δε περίπτωση επισημαίνεται ότι ο διάλογος μεταξύ αναθέτοντος φορέα και διαγωνιζόμενου περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της προσφοράς τους ουδόλως συνεπάγεται την υποχρέωση του αναθέτοντος φορέα. άνευ ετέρου, να καλεί κατ' επανάληψη τον προσφέροντα να διευκρινίζει, επεξηγεί και συμπληρώνει τα τυχόν ελλιπή στοιχεία της αιτιολόγησης της προσφοράς του, εφόσον η ελεγχθείσα προσφορά κρίνεται ως ανεπαρκής, αλλά τερματίζει νομίμως τη διαδικασία διαλόγου με τον τελευταίο, χωρίς να υποχρεούται σε περαιτέρω κλήση του για υποβολή πρόσθετων διευκρινίσεων (ΣΤΕ 2128/2022). Συνεπώς, βάσει των προεκτεθέντων, μη νομίμως, εσφαλμένως και με πλημμελή αιτιολογία ο αναθέτων φορέας έκρινε επαρκείς τις εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος και ο σχετικός λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

20. Επειδή, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκαν αποδεκτές οι εξηγήσεις του οικονομικού φορέα «...» διότι εσφαλμένως συμπεριέλαβε στο ποσό που θα του καταβληθεί και το κονδύλιο των απροβλέπτων, που ανέρχεται σε 108.398,23 ευρώ, το οποίο αν αφαιρεθεί από το εργολαβικό αντάλλαγμα εκμηδενίζεται, άνευ ετέρου, το εκτιμώμενο

Αριθμός απόφασης: 364/2024

κέρδος του οικονομικού φορέα «...» και προκύπτει ζημία ποσού 37.901,72 ευρώ, η οποία επιβάλλει την απόρριψη της προσφοράς του.

21. Επειδή, ο αναθέτων φορέας στις απόψεις του συνομολογεί τη βασιμότητα του ισχυρισμού του προσφεύγοντος, ωστόσο δεν έχει προβεί σε ανάκληση της προσβαλλόμενης κατά το σκέλος που αφορά την αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» και ως εκ τούτου ο σχετικός λόγος τυγχάνει εξεταστέος. Ειδικότερα, δοθέντος ότι εκ του νόμου το ποσό των απρόβλεπτων αφορά την εκτέλεση πρόσθετων και επί πλέον εργασιών, το επίμαχο κονδύλι δεν δύναται νομίμως να λαμβάνεται υπόψη, ως έσοδο του διαγωνιζομένου. Ωστόσο, εν προκειμένω, ο οικονομικός φορέας «...» έχει συμπεριλάβει στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που ανέρχεται στο ποσό των 831.053,06 ευρώ και το κονδύλι των απρόβλεπτων ύψους 108.398,23 ευρώ και έχει δηλώσει κέρδος 70.496,51 ευρώ. Εφόσον όμως αφαιρεθεί το κονδύλι των απρόβλεπτων η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» παρουσιάζει ζημία 37.901,72 ευρώ (831.053,06 ευρώ - 108.398,23 ευρώ=722.654,83 ευρώ εργολαβικό ανταλλαγμα - 760.556,55 ευρώ εκτιμώμενο, άμεσο και έμμεσο κόστος εκτέλεσης του έργου). Επομένως, βάσει των προεκτεθέντων, μη νομίμως και εσφαλμένως, ο αναθέτων φορέας έκρινε αποδεκτές τις εξηγήσεις του οικονομικού φορέα «...» αλλά όφειλε να απορρίψει την προσφορά του ως ασυνήθιστα χαμηλή και ο σχετικός λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος. Ενόψει δε τούτου, αλυσιτελώς προβάλλεται από τον προσφεύγοντα ο τέταρτος λόγος που αφορά τη μη δήλωση από τον οικονομικό φορέα «...» στο ΕΕΕΣ του υπεργολαβικής ανάθεσης και μη προσκόμισης ΕΕΕΣ υπεργολάβων αν και στην αιτιολόγηση της οικονομικής του προσφοράς προσκομίζει και επικαλείται τις προσφορές υπεργολάβων για τιμές που αφορούν εκτέλεση εργασιών του δημοπρατούμενου έργου. Όπως επικουρικώς ο σχετικός λόγος θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος, καθώς ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο οικονομικός φορέας «...» έχει προσκομίσει τις προσφορές των τρίτων φορέων «...», «...» και της εταιρίας «...», οι οποίες προδήλως περιλαμβάνουν και εργασίες, οι δε τιμές αυτών έχουν χρησιμοποιηθεί αυτούσιες στην αιτιολόγησή του. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω τρίτοι αποτελούν προδήλως υπεργολάβους του

Αριθμός απόφασης: 364/2024

οικονομικού φορέα «...», δοθέντος ότι σαφώς από τις παρασχεθείσες εξηγήσεις του συνάγεται ότι οι τρίτοι φορείς «...», «...» και «...» θα εκτελέσουν εργασίες που αποτελούν μέρος του συμβατικού αντικειμένου και άρα πληρούνται όλα τα βάσει των όσων έγιναν δεκτά υπό σκέψη 10 κριτήρια της υπεργολαβίας ως προς τους εν λόγω τρίτους φορείς. Άλλωστε, τα ανωτέρω ουδόλως αναιρούνται από το γεγονός ότι ο οικονομικός φορέας «...» δεν έχει δηλώσει στο ΕΕΕΣ την ως άνω υπεργολαβική ανάθεση, ως αβασίμως προβάλλει ο αναθέτων φορέας. Συνεπώς, βάσει των προεκτεθέντων, μη νομίμως και με πλημμελή αιτιολογία ο αναθέτων φορέας έκρινε αποδεκτή την προσφορά του οικονομικού φορέα «...» λόγω παράλειψης δηλώσεως στο ΕΕΕΣ του της υπεργολαβικής ανάθεσης στους τρίτους φορείς «...», «...» και «...» και μη προσκόμισης ΕΕΕΣ των εν λόγω υπεργολάβων και ο τέταρτος λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

22. Επειδή τέλος ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ο αναθέτων φορέας με πλημμελή αιτιολογία αποδέχτηκε τις εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» διότι δεν προέβη σε ειδική τεκμηρίωση, αλλά αντιθέτως, αρκέστηκε στη διατύπωση όλως γενικών και στερεοτυπικών εκφράσεων, χωρίς να εξηγεί πώς προκύπτει από τα κατ' ιδίαν υποβληθέντα από τους εν θέματι οικονομικούς φορείς ο εύλογος χαρακτήρας της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς τους.

23. Επειδή, από το περιεχόμενο του υπ' αριθμ. 2/18.12.2023 Πρακτικού, το οποίο εγκρίνεται και στο οποίο ερείδεται η προσβαλλόμενη απόφαση, προκύπτει ότι ο αναθέτων φορέας αποδέχτηκε τις παρασχεθείσες από τον παρεμβαίνοντα και τον οικονομικό φορέα «...» εξηγήσεις, δίχως να αναλύει τα συγκεκριμένα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε κατά την αξιολόγηση ενός εκάστου δεδομένου των εξηγήσεων τους, ενώ ουδεμία ειδική μνεία υφίσταται ως προς τη συμφωνία ή μη συγκεκριμένων στοιχείων των εξηγήσεων με την ειδικότερη φύση του έργου και τα απαιτούμενα κόστη για την έγκαιρη και ομαλή εκπλήρωση των απαιτήσεων του, ώστε να προκύπτει άνευ οιασδήποτε αμφιβολίας ότι ο παρεμβαίνων ή/και ο οικονομικός φορέας «...» δύνανται να εκτελέσουν επιτυχώς την υπό ανάθεση σύμβαση.

Αριθμός απόφασης: 364/2024

Επισημαίνεται ότι ο αναθέτων φορέας οφείλει να εξετάζει ενδελεχώς ότι η προσφερόμενη χαμηλή τιμή εξηγείται σε σχέση με τις πραγματικές συνθήκες (τοπικές, χρονικές, τεχνικές, οικονομικές κ.λπ.) και τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου έργου, το οποίο αυτή αφορά, και επί τη βάση επίκαιρων και αναλυτικών οικονομικών δεδομένων συνοδευόμενων από σχετικά αποδεικτικά έγγραφα, προκειμένου να είναι δυνατή η εκτίμηση της δυνατότητας του οικονομικού φορέα να υλοποιήσει τη σύμβαση, άλλως ελοχεύει ο κίνδυνος ανάθεσης του έργου σε αφερέγγυο διαγωνιζόμενο. Αοριστως, αναποδείκτως, αβασίμως αλλά και αλυσιτελώς, βάσει των προεκτεθέντων, ο αναθέτων φορέας προβάλλει ότι έκρινε αποδεκτές τις εξηγήσεις τους διότι το δηλωθέν κέρδος τους δικαιολογείται και αποδεικνύεται από συγκεκριμένα έγγραφα. Σε κάθε περίπτωση, δοθέντος ότι, ως έχει ήδη εκτεθεί, οι αιτιολογήσεις του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» βρίθουν πλημμελιών και δεν τεκμηριώνουν το μη ζημιογόνο χαρακτήρα των προσφορών τους, η προσβαλλόμενη τυγχάνει, άνευ ετέρου, ακυρωτέα ως πλημμελώς αιτιολογημένη. Επομένως, βάσει των ανωτέρω, εν προκειμένω, ο αναθέτων φορέας με πλημμελή και μη νόμιμη αιτιολογία έκρινε αποδεκτές τις εξηγήσεις του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» και ο σχετικός λόγος της προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

24. Επειδή, βάσει των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, να απορριφθεί η παρέμβαση, να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. αριθμ. 422/21.12.2024 απόφαση του αναθέτοντος φορέα κατά το σκέλος που κρίθηκαν αποδεκτές οι προσφορές του παρεμβαίνοντος και του οικονομικού φορέα «...» και ανακηρύχθηκε ο παρεμβαίνων προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού και να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων για την προσφυγή του.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή

Απορρίπτει την παρέμβαση

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. αριθμ. 422/21.12.2024 απόφαση του αναθέτοντος φορέα τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας

Αριθμός απόφασης: 364/2024

Ορίζει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου ποσού 6.500 ευρώ

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2024 και εκδόθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΔΗΜΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ
α/α ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΠΑΛΙΑΡΗΣ**